

LISTA TEMATÓW DO USTNEJ CZĘŚCI EGZAMINU

MATURALNEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO

W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

XVI LO im. Armii Krajowej w Tarnowie

LITERATURA

1. Kobiety poetki i ich liryka. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do poezji XIX i XX wieku .
2. Artysta jako bohater literacki. Omów temat na wybranych przykładach.
3. Omów temat starości w wybranych dziełach literackich różnych epok .
4. Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego. Zanalizuj wybrane przykłady literackie.
5. Rozważ, w jaki sposób literatura ujmuje temat młodości człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych utworów
6. Analizując wybrane dzieła, ukaż sposób przedstawienia Twojego regionu w utworach literackich .
7. Różne sposoby kreacji i funkcje wizerunku piekła w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
8. Emigracja jako przymus, emigracja jako wybór. Porównaj portrety bohaterów literatury XIX i XX wieku.
9. Miłość- złudne szczęście, ulotna chwila, źródło cierpienia. Do jakich refleksji skłoniła Cię lektura wybranych dzieł literackich? Przedstaw temat na wybranych przykładach.
10. Ludowość- trwały element kultury narodowej, czy przejaw mody? Omów temat odwołując się do wybranych utworów literackich.
11. II wojna światowa z perspektywy więźnia, żołnierza, cywila. Omów temat, analizując wybrane utwory.
12. Staropolskie obyczaje w wybranych utworach XVII i XVIII wieku i w „Panu Tadeuszu” A. Mickiewicza. Dokonaj analizy porównawczej .
13. Piękno rodzimego krajobrazu w literaturze polskiej. Scharakteryzuj jego cechy i określ funkcje w wybranych przez Ciebie utworach.
14. Sposoby i funkcje kreowania postaci rycerza w literaturze. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
15. Rozmowa z Bogiem w literaturze. Omów jej formy i znaczenie w utworach literackich.
16. Przedstaw motyw rodziny w literaturze, analizując wybrane przykłady z różnych epok literackich.
17. Odwołując się do różnych tekstów literackich, omów sposób wykorzystania listu w utworach.
18. Powstania narodowe i konspiracja jako tematy literatury romantycznej i pozytywistycznej. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów .
19. Analizując wybrane utwory zaprezentuj i porównaj różne koncepcje postaci chłopca w literaturze Młodej Polski.
20. Na podstawie wybranych utworów porównaj bohaterów, którzy przekroczyli prawo, uwzględniając motywy ich postępowania.

21. Polska powieść historyczna. Na wybranych przykładach porównaj różne sposoby prezentacji i oceny naszej przeszłości.
22. Historia jako czynnik determinujący ludzki los. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów literackich.
23. Na wybranych przykładach z różnych utworów literackich zaprezentuj funkcję przedmiotów (atrybutów) i ich związki z bohaterami .
24. Pozytywistyczna wizja naprawy życia na wsi. Zaprezentuj temat, opierając się na znanych i mniej znanych utworach tej epoki.
25. Różne sposoby personifikowania zła w XIX i XX wieku. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów literackich.
26. Jakie znane w kulturze motywy, wątki, toposy wykorzystuje literatura fantasy? Omów problem, analizując twórczość wybranego pisarza.
27. Literatura o roli inteligencji polskiej - analiza wybranych przykładów.
28. Wpływ kultury ludowej na twórczość literacką. Omów zagadnienie, analizując różne utwory.
29. Moralny wymiar przeżycia wojennego w poezji Baczyńskiego i Różewicza. Zaprezentuj zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
30. „Trudno sobie wyobrazić, do jakiego stopnia można skazić naturę ludzką”. Świat odwróconego dekalogu w rzeczywistości obozowej i łagrowej. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
31. Omów funkcjonowanie motywu przemijania, analizując wybrane utwory literackie.
32. Związki współczesnej poezji polskiej z twórczością Jana Kochanowskiego. Określ charakter tych związków, analizując wybrane utwory liryczne.
33. Codziennosc jako temat literatury. Omów temat sięgając do różnych utworów XX wieku.
34. Przyjaźń jako wartość. Omów temat, sięgając do różnych dzieł literatury.
35. Analizując wybrane utwory, porównaj różne sposoby prezentowania obrazu rewolucji.
36. Wieś i miasto- Arkadia i piekło. Artystyczna rola motywu wsi i miasta w literaturze XIX i XX wieku. Rozwiń temat analizując wybrane przykłady.
37. Moje podróże po krainie literatury w poszukiwaniu systemu wartości. Rozwiń temat, analizując wybrane przykłady.
38. Porównaj funkcjonowanie motywu „władcy” w literaturze wybranych epok.
39. Określ rolę poezji śpiewanej w świadomości zbiorowej Polaków, analizując wybrane przykłady.
40. Polemiki, spory, prowokacje- starcia pokoleń literackich. Omów na przykładach wybranych utworów literackich.
41. Idealiści i marzyciele w zderzeniu z rzeczywistością – zmieniają świat, czy świat ich zmienia? Omów na wybranych utworach literackich.
42. Miasto bliskie sercu i miasto obce. Omów sposoby ukazania tego motywu w literaturze różnych epok.
43. Człowiek w państwie totalitarnym. Rozwiń temat, analizując wybrane utwory literackie.
44. Różne kreacje narratora i ukształtowania narracji w epice. Zanalizuj problem, opierając się na wybranych przykładach.
45. Różne sposoby wykorzystania biografii pisarza w jego tekście literackim. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych utworów.
46. Motyw snu i jego funkcja w literaturze. Na wybranych przykładach scharakteryzuj sposoby jego przedstawiania.
47. Potomni wobec romantyków. Na podstawie wybranych przykładów omów, jaką funkcję pełnią odwołania do tradycji romantycznej.

48. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Na wybranych przykładach scharakteryzuj sposoby i cele tego literackiego zjawiska.
49. Porównaj funkcje motywu „zemsty” w wybranych dziełach literackich.
50. Rola lektur/literatury/ w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
51. Przedstaw funkcjonowanie naturalizmu w wybranych utworach literackich XIX i XX wieku.
52. Pojedynek, jako temat literacki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
53. Funkcje groteski w kreowaniu wizji świata i człowieka. Przedstaw temat, analizując wybrane utwory.
54. Sztuka umierania. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
55. Od Safony do Szymborskiej. Na wybranych przykładach omów cechy poezji kobiecej.
56. Analizując wybrane utwory, przedstaw ewolucję powieści science-fiction.
57. Ewolucja ballady - od Mickiewicza do Leśmiana. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych utworów .
58. Na wybranych przykładach przedstaw, jaką rolę dla interpretacji dzieła literatury odgrywa tytuł.
59. Omów problematykę stereotypów narodowych prezentowaną w literaturze różnych epok.
60. Odwołując się do wybranych przykładów literackich, porównaj sposoby ukazywania problemów wojny.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Obraz żołnierza tułacza ukazany w literaturze i muzyce. Zanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach.
2. Symbolika mogił i grobów w literaturze i sztuce. Omów temat na wybranych przykładach.
3. Getto warszawskie w literaturze i filmie. Przedstaw na wybranych przykładach.
4. Teatralne realizacje arcydzieł literatury. Dokonaj analizy i oceń wybrane spektakle teatralne odwołując się do tekstów dramatów.
5. Obraz matki cierpiącej w literaturze i innych dziełach sztuki. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
6. Dawniejsze i współczesne wzorce rodziny. Przedstaw problem na podstawie analizy filmu i literatury.
7. Dworek szlachecki jako motyw w literaturze i malarstwie. Omów różne jego konkretyzacje, analizując wybrane dzieła.
8. Groteska i ironia w literaturze, filmie i sztuce. Omów na podstawie wybranych utworów.
9. Przedstaw funkcjonowanie motywu syna marnotrawnego. Wykorzystaj wybrane dzieła literatury i sztuki.
10. Młodzi gniewni w literaturze i filmie. Przedstaw sposoby ukazania tego typu bohaterów, analizując wybrane dzieła.
11. Bohater literacki, a jego filmowa kreacja. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.

12. Postaci historyczne ukazane w literaturze i sztuce. Przedstaw sposób ich kreowania na wybranych przykładach.
13. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Zanalizuj wybrane dzieła.
14. Funkcjonowanie motywu rycerza w literaturze i kulturze. Przedstaw temat, analizując wybrane teksty kultury.
15. Motyw pielgrzymy w literaturze i filmie. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
16. Biblia jako źródło inspiracji dla literatury i sztuki. Przedstaw temat, analizując wybrane teksty kultury.
17. Obraz nauczyciela i mistrza ukazany w literaturze i filmie. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady.
18. Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i inne.
19. Wizerunek Arkadii w literaturze i sztukach plastycznych. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady.
20. Obraz PRL-u w literaturze i filmie. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady.
21. Najpiękniejsze postacie świętych w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
22. Przedstaw, jak zmieniały się kanony kobiecego piękna w literaturze i malarstwie różnych epok. Odwołaj się do wybranych przykładów.
23. Porównaj różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego występujące w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
24. Apokalipsa w literaturze i filmie. Przedstaw różnorodność obrazów na wybranych przykładach.
25. Różne sposoby ukazywania piękna ludzkiego ciała. Porównaj je, analizując przykłady z literatury i sztuki współczesnej.
26. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje dzieł literatury polskiej. Zanalizuj wybrane przykłady.
27. Malarstwo, rzeźba, architektura jako inspiracje dla literatury. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
28. Różne obrazy przyrody w literaturze i malarstwie. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
29. Różnorodne ujęcia motywu rozstania w literaturze i sztuce. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
30. Odwołując się do wybranych dzieł, omów sposoby impresjonistycznego kreowania świata w literaturze i malarstwie.
31. Metody budowania nastroju w literaturze i w przedstawieniu teatralnym. Zanalizuj wybrane dzieła literackie i ich realizację sceniczną.
32. Artystyczne interpretacje powstań narodowych w literaturze i malarstwie. Rozwiń temat, analizując wybrane dzieła.
33. Motyw anioła i szatana w literaturze i sztuce. Omów temat odwołując się do wybranych przykładów.
34. Kraj lat dziecinnych ukazany w literaturze i malarstwie. Zaprezentuj na wybranych przykładach.
35. Motyw śmierci i przemijania obecny w literaturze, filmie, sztuce. Omów, analizując wybrane dzieła.
36. Związki literatury z muzyką. Omów funkcjonowanie motywów muzycznych w wybranych tekstach literackich romantyzmu i Młodej Polski.

37. Adaptacje filmowe powieści historycznych Henryka Sienkiewicza. Tworzywo filmowe a literatura. Dokonaj analizy porównawczej na wybranych przykładach.
38. Funkcja brzydoty w literaturze i sztuce. Zanalizuj na wybranych dziełach.
39. Różne realizacje motywu pracy w literaturze i filmie. Omów temat na wybranych przykładach.
40. Sposoby prezentacji tematyki żydowskiej w sztuce i literaturze XIX i XX wieku. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
41. Konwencja realistyczna w literaturze i malarstwie drugiej połowy XIX wieku. Omów temat, analizując wybrane dzieła kultury.
42. Obecność metafizyki w literaturze i filmie. Na wybranych przykładach zanalizuj zagadnienie.
43. Topos ogrodu w literaturze, sztuce i muzyce. Omów na wybranych przykładach
44. Fantastyczne stwory, bestie i potwory w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
45. Słynne postaci mitologiczne i sposób ich ukazywania w literaturze i sztuce. Omów temat analizując wybrane przykłady.
46. Słynne postaci biblijne i sposób ich ukazywania w literaturze, sztuce i filmie. Omów temat analizując wybrane przykłady.
47. Kobiety w literaturze i sztuce. Przedstaw sposoby kreowania ich portretów.
48. Polscy emigranci i ich problemy. Rozwiń temat, analizując wybrane utwory literackie, filmowe i/lub teatralne.
49. Komizm postaci i języka ukazany w literaturze i filmie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
50. Wpływ sztuki barokowej na literaturę. Przedstaw temat , analizując wybrane teksty kultury.

JĘZYK

1. Analizując zebrany materiał, określ rolę archaizmów w literaturze.
2. Przysłowia i aforyzmy w utworach literackich. Zanalizuj język „Chłopów” W.S. Reymonta i „Wesela” S. Wyspiańskiego.
3. Polszczyzna potoczna w literaturze XX wieku. Dokonaj analizy zgromadzonego materiału.
4. Omów język wybranych postaci literackich ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową, charakter i wpływ epoki.
5. Żargon uczniów Twojej szkoły. Zanalizuj zjawisko i oceń jego występowanie.
6. Język wybranej grupy zawodowej. Scharakteryzuj go na zebranych materiale językowym.
7. Funkcje neologizmów w poezji. Omów zjawisko, analizując wybrane przykłady z twórczości dwóch polskich poetów różnych epok.
8. Język jako instrument walki o władzę. Zanalizuj wybrane materiały wyborcze.
9. Nowomowa jako zjawisko językowe. Dokonaj analizy przykładów i oceny zjawiska.
10. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
11. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.

12. Sztuka publicznego przemawiania i jej przemiany. Zanalizuj temat, odwołując się do literatury staropolskiej.
13. Błędy językowe w mediach. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
14. Charakterystyka języka poezji barokowej. Omów temat na wybranych przykładach.
15. Neologizmy artystyczne i ich rola w poezji. Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
16. Specyfika języka bohaterów literatury science-fiction. Omów na przykładach wybranych utworów.
17. Homonimy, antonimy, synonimy. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady z języka potocznego i poezji.
18. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze. Omów zjawisko, analizując wybrane przykłady.
19. Rola frazeologizmów w poezji współczesnej. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
20. Język w służbie satyry dawniej i dziś. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
21. Wieloznaczność wyrazów i jej konsekwencje dla procesu komunikacji. Omów na wybranych przykładach tekstów kabaretowych.
22. Język mówiony a język pisany. Wykaż podobieństwa i różnice, odwołując się do wybranych przykładów.
23. Rola zapożyczeń w literaturze polskiej. Odwołując się do kolejnych epok, wyjaśnij zasadność ich używania.
24. Szyldy i reklamy w Twoim mieście. Dokonaj analizy językowej.
25. Charakterystyka języka poezji Pokolenia'68. Zaprezentuj temat, analizując wybrane teksty poetyckie.